

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 8 9 10 11 12 13 14 15 17 18 19

R G B WH GR BL

C M Y K

DANES-PICTA .COM

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

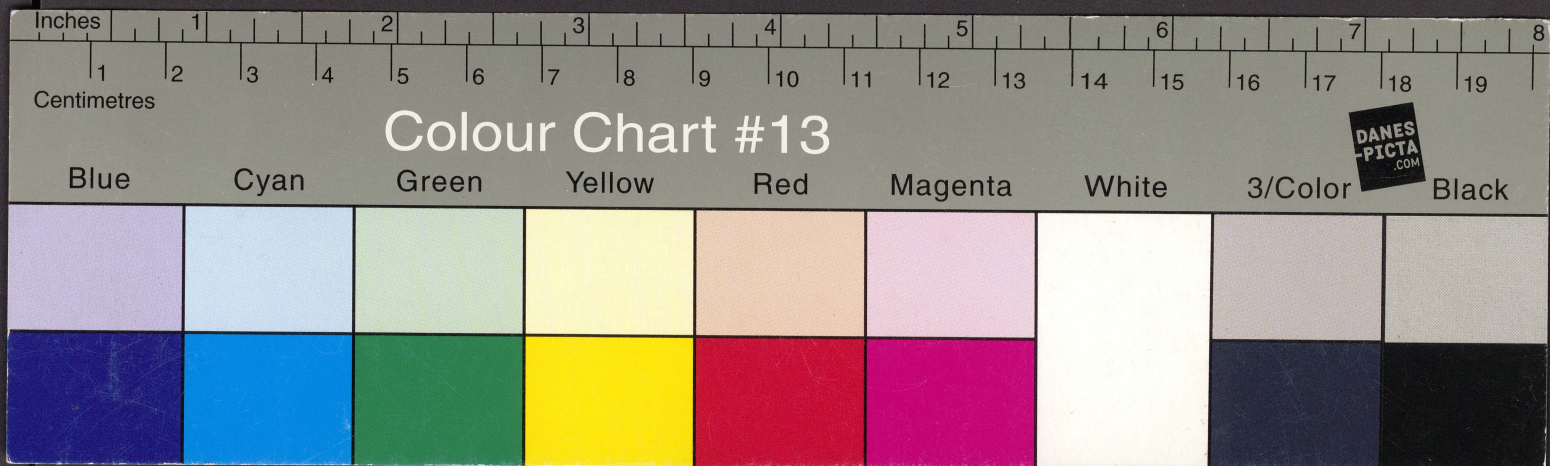
Colour Chart #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

DANES-PICTA .COM

XVI, 31-42

XVI, 35-40.

Divi Joanni Chrysostomi

1. De non contemnenda Ecclesia
Dei

2. De divitiis et paupertate

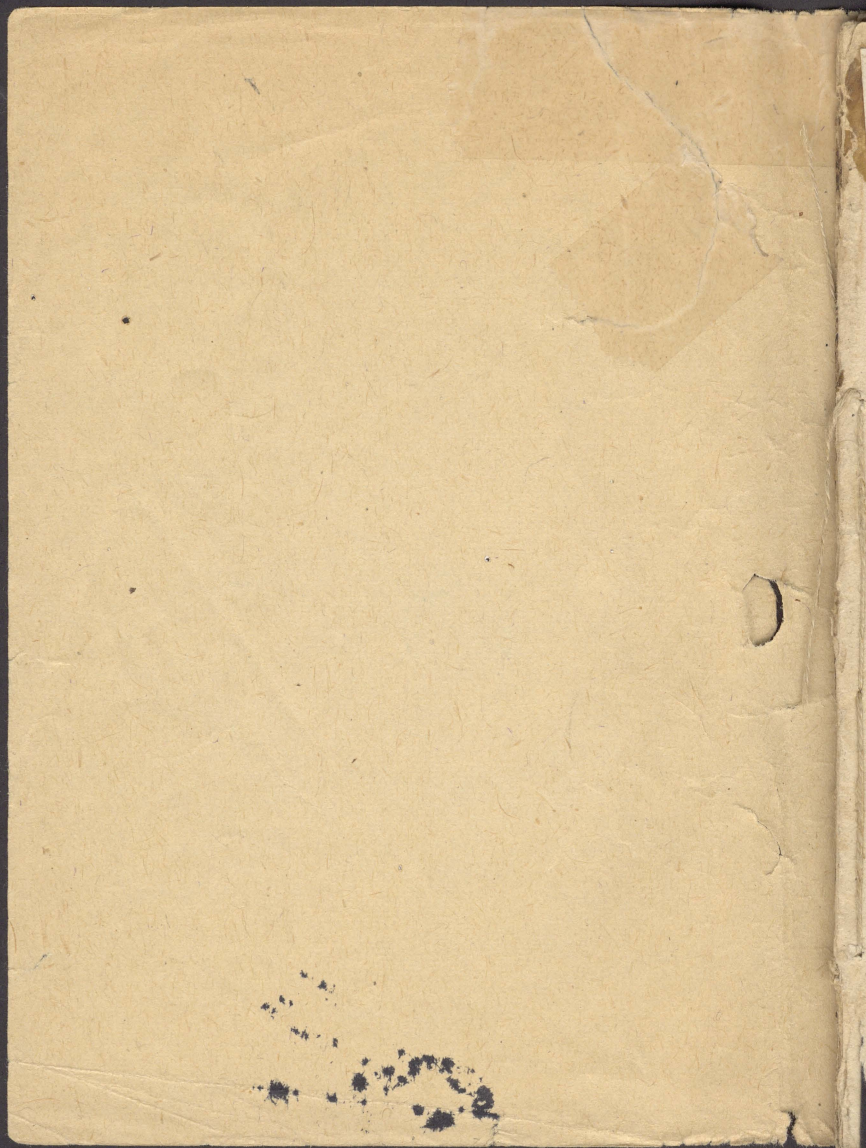
3. De inebrietas et ebrietate

4. De adversa valetudine

5. De anima

6. De humilitate

D.
4346

DIVI IOAN.
NIS CHRYSOSTOMI
ARCHIEPISCOPI CON
STANTINOPOLITANI
ORATIO DE HVMI
LITATE, MARTI
NO CROME
RO INTER
PRETE

XVI, 39

MAGNIFICO DOMI/
Seuerino Bonero, Castellano &
Præfecto Bieensi, magno Pro
curatori Arcis Cracouiensis,
Salinarum item, & Os/
wencimēsi, Zatho/
riensi, Rapstinen/
siq; Præfecto,
Martinus Cromerus,
S. P. .D

Olent opifices, Seuerine Bo
nere, vir clarissime, qui flex
xiles tractant materias, quã
maxime in contrariũ addu
cere, si quid curuũ corrigere
volunt. Hoc in natura humana corrigen
da, vt parua magnis cõponam, secutus est
optimus & sapientissimus rerum omiuũ
conditor & moderator Deus. Nancq; ea
primorum generis humani parentum cul
pa cum à rectitudine sua discessisset, per su
perbiam deprauata, p id quod cum supers
bia pugnat ex diametro, ad pristinam res

A ij

ctius

Etitudinem suam à Christo Iesu Seruato
re nostro reducta est : qui cum in forma
Dei esset, vt inquit Apostolus eius Paulus
non rapinā arbitratus est, esse se equalem
Deo, sed exinaniuit semetipsum, formam
serui accipiens, factus opprobrium homi-
num & abiectio plebis, vt ipse alibi de se te-
stificatur, humili auit semetipsum factus o-
bediens vsq; ad mortem, mortem autē cru-
cis. Idem nobis, quotidie atq; omni penē
momento à se declinantibus remediū, atq;
etiā antidotum reliquit, cum ipse per se,
tum per suos, quos elegit, & Spiritu sancto
afflauit: vt cum sit radix omnium malorū
superbia, per contrariā despicientiam *suā, nostrā*
siue humilitatem (vt interim trito hoc in
scholis theologorum vtamur vocabulo, qñ
aliud, quo ταπεινωφρωσων vel exprimamus,
non habemus) vel in viam rediremus, vel
à via ne deflecteremus. Verum illud mirāt
nonnulli profanę philosophię studiosi, qui
nam fiat, vt cum per omnia penē, quę qui-
dem ad vitam & mores instituendos perti-
nent, lex Diuina cū præceptis philosophię,
quę ex lege nature ducta sunt, congruat,
in hac parte ex toto dissentiat : præsertim
cum

cum ea in hoc allata sit cœlitus , vt legem naturę in primo ortu animis hominum diuinitus perspicue impressam, sed mox peccato obscuratam, & aliquanto post praua peccandi cōsuetudine penitus obliteratedam, renouaret. Quam enim Diuina lex summam virtutem, & quasi apicem virtutum omnium esse statuit, ea philosophis omnino virtus non est, ita vt nōine etiam apud ipsos careat. Nisi forte εἰρωνεία ea est, hoc est, dissimulatio, τῆ ἄλλοθενεία, id est, arrogantię contraria, vel sane μικροψυχία quam nos, verbum de verbo exprimentes, pusillanimitatem dicimus, humilitati nostrę aliquanto similior. At vero tam dissimulatio quàm pusillanimitas non modo virtus nō est apud illos, sed vtrūq; in vicio ponitur.

Vndenam igitur hæc dissensio: nescio: Nisi forte deflexisse hac in parte etiam philosophiam à lege naturę existimādum est. Cum enim prisci homines, acuti quidem illi & ingeniosi, verum deriuata ex traduce peccati mētis caligine impediti, verę hominum originis ignari, neq; quicq; de corruptela naturę suspicati, tam bona, quàm mala in arbitrio & potestate nostra penitus

tus posita esse iudicarent, nuda cogitatione
magis, quam actiōibus vires humanas ex
pendentes: consequens fuit, vt omnia sua i
se posita esse putantes, viciosum esse statu
erent, sese despicerere, sibiq; displicere, quasi
ignorantem bona sua. At Diuina sapien
tia, cū oculos cœcorū aperuisset, & admi
rabile lumen, cœlitus delapsa, animis homi
num offudisset, ostendit, malum quidem
omne nobis ex nobisipsis prorsus existere:
bonum vero, ne velle quidem, nedum per
ficere, in nobis solis situm esse: qđ vtrūq;
Deum in nobis operari, ita vt ipsi placet,
testis est diuus Paulus, Idemq; nihil quē
q̄ prorsus habere, quod non acceperit, alibi
dicit. Itaq; ergo addit, Si aut acceperisti, qđ
gloriaris quasi non acceperis, cum magi
stro nimirum suo consentiens: Qui, cum
perfeceritis, inquit, omnia, quę p̄cepta sunt
vobis, dicite: Serui inutiles sumus, quę de
buimus facere, fecimus. Quod cum ita sit,
quid reliquum est: nisi vt, Deo bona no
stra omnia accepta referentes, nobisipsi di
spliceamus, & humiliemur sub potēti ma
nu Dei, vt is, qui superbis resistit, humili
bus det gratiam. Quę cum tāta sit vis hu
militatis.

militatis, vt ea omnium virtutum atq; bonorum largitrix, vel sane ministra nō perperam dici possit, amplectenda est nobis profecto omnibus, & summis & imis, & bonis & malis, ambabus, quod dicitur, manibus. Eam nobis laudat & cōmendat, ad eam nos imprimis exhortat Chrysofom^o in hac oratione, quam nos, vt in his occasionibus nostris fieri potuit, latinam factam, tibi Bonere ornatissime nuncupatā in lucem edimus, vt per te, quem fortunę & ingenij dotes amplissime cum virtute coniunctę minime extollunt, orationem hanc de humilitate nostri homines accipiant, humilitatemq; cupide amplectantur: simul vt hoc extet meę in te obseruantię qualescunq; argumentum. Deus te sospitet, omniq; felicitate cumulet: Quod quidem in primis ciues mei Bieenses, quibus bene pręes, certatim optant.

DIVI IOAN
NIS CHRISOSTOMI
ARCHIEPISCOPI CON
STANTINOPOLITANI
DE HVMILITATE O
RATIO, MARTINO
CROMERO IN/
TERPRETE▶

Cum peccatum humilie
tati coniunctum fuerit
adeo expedite currit,
vt iustitiam cum super
bia consociatam transcendat, &
anteuertat: Quod si cum iustitia eã
iunxeris, quo non pertinet? quos
non transgredietur homines? Ad ip
sum planè Regium soliũ in medio
Angelorum adstabit magna cum fi
ducia

ducia. Quod si peccata sua fatentes,
tantam sibi fiducia comparant, quas
non adipiscunt coronas in, qui multo-
rum bonorum sibi consci, animu
suum humiliant. Quapropter, ut in-
numerabilia desuper ædifices, ut ele-
mosynā, ut preces, ut ieiunium, ut
omnem virtutem: nisi hæc in funda-
mento prius substrata fuerit, omnia
temere & frustra superstruentur.
Nihil enim est, nihil, nostrorum recte
factoru, quod absque hac stare possit.
Veruetiam si temperantiam dicas,
si virginitatem, si pecuniæ despicien-
tiā, siue quidlibet aliud, omnia im-
munda, execrabilia, abominabilia
sunt absente humilitate. Propterea
namque ex duabus substantiis condi-
dit nos Deus, ut cum insolentia quidem
elatus fueris, carnis te vilitas reprimat;
cum autem indignu quid & alie-

A v num

num honore à Deo tibi dato cogi-
taueris, animi nobilitas ad cœlestiū
potestatiū emulationē te reducat.

Magnum em̄ bonum est, cognatio-
nem propriā intueri, & nosse vnde
constiterimus. Etem̄ sufficiens do-
ctrina est, nature intuitus; quippe q̄
possit omnes affectiōes reprimere,
tranquillitatēq; in animo facere.

Reputa tecum naturam tuā & fa-
bricam, & sufficit hoc tibi, vt p̄pe-
tuo contraharis. Fictus est Adam
de terra, verū non nouit quomodo
fictus sit. Non em̄ oportebat eorū
quę fiebant eum testem adesse, vt ne
attolleretur animo aduersus Deum
Nam si tāta humilitate circūseptus
attollitur, & ignorat eum qui se fin-
xit, si is quod supra naturā est, acce-
pisset, quisnā immoderatam eius su-
perbiā capere potuisset. Propterea
Deus

Deus cum fingeret hominē, & potestates magnas figmēto illi indidit, & humiliationes multas, vt per inditam quidem potestātē, admiratiōni esset opificis gratia: per humiliationē vero, spiritus humani reprimerent. Dedit ei linguā loquentem, Deum laudantē, Diuina canentem, pulchritudines creaturę interpretantē: Sermocinatur de cœlo terrę parua caruncula, lingua, ne duorum quidem digitorū mensurā obtinens, at quid dico digitorū? ne extremi quidem vnguis: Verū extremū illud exiguū de cœlo terrę loquitur. Et ne putet se magnū quidam esse, & supra naturā suā attollatur, se penumero & tubera ipsi circūplicantur, vt discat mortalem se de immortalibus loqui, debetq; cognoscere, quæ vis sit eius, qui predicat,
& que

& quæ predicantis imbecillitas.
Dedit ipsi oculum, paruū illud gra-
num, quo creaturā vniuersam con-
tuetur, ac ne, vniuersam creaturā a-
spectu cōprehendens, attollatur: se-
pe & lippitudines, & lemæ, & lac-
rymæ, & quæcūq; visum turbant,
adgenerant, vt ex imbecillitate qui-
dem seipsum cognoscat, ex opificio
vero opificem diuino honore colat.
Si igitur tantā imbecillitatē homo
circumferens, adeo vilitatis suæ obli-
uiscitur, vt etiā aduersus opificē in-
solescat: si hac imbecillitate solutus om-
nino fuisset, quis eum pertulisset fa-
stu sese efferentē? Cogita, cū quo cō-
munices, inflatus, superbiaq; elatus,
& peregrinū curare erubescens. Et
quonā modo id fiat inquis? Si qs
enim honesto loco natus, & illustris
& splendidus, & nobilis fuerit, ipse
ne la-

ne lauabit pedes peregrini? Quo
modo nō turpe id fuerit? Imo ve
ro nō lauare magis turpe est. Nam
si decies millies generis nobilitatem,
claritatē, splendorem iactauerit, eius
dem naturę particeps est cū eo qui
lauatur, & conseruus est, pariq; dig
natione cū eo cui ministrat. Cogi
ta, quis nā discipulorū pedes lauit, &
desine de nobilitate generis differere
Cogitemus naturā nostram, repute
mus peccata, discamus q̄ simus, &
sufficit hoc ad humilitatē suggeren
dam. Is enim seipsum maxime nōz
uit, q̄ se nihil esse putat. Nihil enim
Deo tam amicū est, quā v̄t quis
ī extremis se numeret, Venite enim
inquit, discite à me, quod mitis sim
& humilis corde. Nam nisi mitis
essem, seruaīme matrem, cū sim re
gis filius, delegissē: nisi mitis essem,
ad

ad vósne, obtutum oculorū fugiētis
& aspectabilis substantiæ fabricator
peregrinatus esse? Nisi mitis essem
presepisne paupertatē suscepissem,
ille ego qui creaturæ omnis diuitias
possideo? Nisi mitis essem, dorsūma
ne meum flagris pro captiuis præ
buissem? Quid id quod maius est,
non dico? Nisi mitis essem, alijs vt
paterentur obnoxijs, egone nihil de
bens, mortis debitū p illis exoluiss
sem? Adēo mitis sum & humilis, vt
supplicare seruis meis nō erubescam,
sed orare mihi libet, vt nō sit neces
se punire. Quoties igit in eam
cogitationē veneris, vt de humilitate
te ipsum admireris, cogita Domi
nū tuū, quo descenderit, & nō admi
raberis te ipsum amplius, neq; lau
dabis, verum deridebis, velut qui ni
hil feceris. Humilis es, & omnium
homi

hominum humilimus : ne magnifi/
ce de te sentias propterea, neq; exp/
bra alijs, & non perdes gloriatiōē
Propterea humiliter de te sentis, vt
superbiam fugias : Si igitur p ip/
sam in superbiā lapsus sis, melius est
nō sentire humiliter. Modestia nā/
q; dicitur, non quoties quis à poten/
ti affectus iniuria fert placide, sed q/
ties cedit, etiā cū ab ijs, q; inferiores
esse putantur, leditur. Intuere enim
Diuinā benignitatem, & cuiusmodi
curā in proprios suos seruos osten/
dat. Quando enim Isaac à rege Ge/
rarorū & loci illius hominibus in/
iustē proprijs laboribus prohibeba/
tur, non est cōmotus, neq; pusillani/
mem sese ostendit, neq; ad seipsum
vociferatus est, neq; dixit, Ius mihi
est frui puteo : Numnā Diuino au/
xilio destitutus sum : numnā puidē
tia

tia Domini priuatus sum? nihil hu
iusmodi non cogitauit, nō ratiocina
tus est, sed modeste ferebat omnia,
eōq; plus opis desuper adeptus est:
apparuit enim ipsi Dominus nocte
illa, dixitq;: Ego sum Deus Abra/
am patris tui: ne timeas: tecū enim
sum, & benedixi tibi. Volens enim
iustum illum recreare, apparet ipsi,
& ait: Ego sum Deus, qui patrem
tuum celebrem feci, & in tāto splen/
dore constitui, & peregrinus cū es/
set, illius loci hōinibus illustriorem
effeci: Ego sum ille, qui tantopere
vt ille cresceret, feci. Ne igitur metu
as: Tecum enim sum, & multipli/
cabo semen tuum propter Abraam
patrem tuum. Multa enim illi pre
mia debeo, propterea quōd mihi o
bediuit. Hæc cum audisset iustus il
le, securus fit postea. Nam qui dixit
rat

rat, Tecum enim sum, & benedicam
tibi, & multiplicabo semen tuū: hic
& splendorem donauit. Vide quan
ta sit vis humiliationis. Nam qui
dudum propulerant, nunc accedētes
ad iustum illum, non modo nō de/
fendunt ea quæ facta sunt, & veniā
petūt, verū etiam præconio celebrāt
Nam quis eo fortior esset, qui Deū
secum habebat. Videntes enim, in/
quit, perspeximus, quod Dominus
tecum sit. Videamus vero quomo
do & huius filius Iacob persecutiōe
appetitus peregrinetur: non parua
enim & hinc vtilitatē fructūq; de/
cerpemus. Eunte enim eo ī Haran
occidit sol, sumpsitq; de lapidibus
loci illius, & posuit ad caput suū, ac
dormiuit. Vidisti ienarrabilem phi
losophiam? vidisti quomodo vete
res peregrinabant? Vir domi enu/
B tritus

tritus, diligenter curatus, acceptum
lapidem posuit ad caput suum. As-
pice pueri virile robur: lapide pro
cervicali vsus est, humicq; cubuit, atq;
ideo Domini aspectu dignatus est,
inquiētis: Ego sum Deus Abraam
& Deus Isaac patris tui: Ego &
principem generis, & patrem tuum
tam inclytos feci. Ne igitur metue,
sed crede, quòd ego sum, qui & illis
promissa impleui, & te prouidentia
mea dignatus sum. Sed & nunc te
cum sum, custodiens te in toto hoc
itinere, q̄cunq; iueris. Ne existimes,
inquit, solū te iter facere, me habes
bis comitem, me habebis custodem
in omni itinere. Tecū enim sum. Si
igit̄ hūiliter de te sentire vis, nō ver-
bis, neq; habitu solū, sed & re ipsa, &
voce virtutē illā prę te fer, & ne ad-
uersus hūc q̄dem humilis, aduersus il-
lum

Ium vero ferox sis, sed aduersus omnes esto humilis, siue amicus sit, siue inimicus, siue magnus, siue paruus. Hęc enim demū est humilitas. Fieri enim potest, vt humilis sit quispiam, idemq; p̄ceps & iracūdu, sed nihil prodest. Sepenumero enim ira correptus omnia perdidit. Nam veram humilitatem animi hinc maxime doceri licet animaduertentibus : Cum venisset Iesus Capernaum, accesserunt ad Petrum ἱ, qui didrachma accipiunt, & dixerunt : Magister vester non soluit didrachmum. Et vide, ad ipsum quidem Cristum accedere ausi non sunt, sed ad Petrū & ne ad hunc quidem, magna cū vehementia, sed modestius : neq; enim poscentes, sed interrogātes dixerūt : Magister vester non soluit didrachmum? nam opinionem quidem de

B ἱ ipso

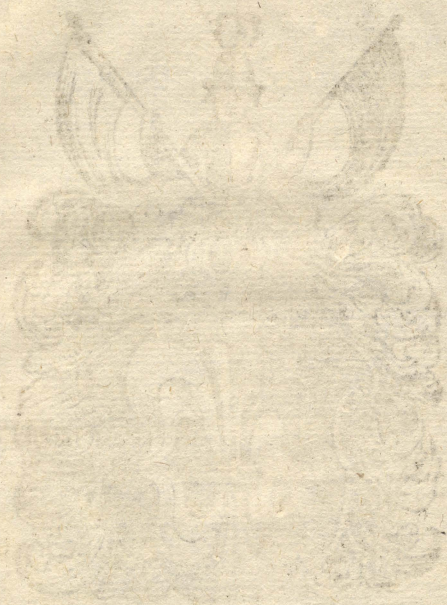
ipſo eam, q̄ par erat, nondum habebant, ſed quaſi erga hominem ſic affecti erant, niſi quod pudorē ei quēdam & honorem exhibebant, propter anteacta ſigna. Quid igitur Petrus? etiam, inquit: Et hiſ quidem ſoluere eum, ipſi vero non dixit: veritus fortatte de hiſ eum appellare. Quid igitur iſ qui cuneta plane ſciebat Deus? Anteuertēs ipſum inq̄. Quid tibi videtur Simon, Reges terre à quibus tributa vel cenſum accipiunt? à filijs ſuis, an ab extraneis? Ab extraneis, inquit ille. Dicit ei Ieſus. Ergo liberi ſunt filij. Ne enim putaret Petrus, quòd cū ab ipſis auდიſſet, dicat, anteuertit eum, hoc ipſum oſtendens, & fiduciam ipſi præbens, expauelcēti prius de hiſ loqui. Quod autē dicit, eiufmodi eſt. Immunis equidem ſum à cenſu dando.
Nam

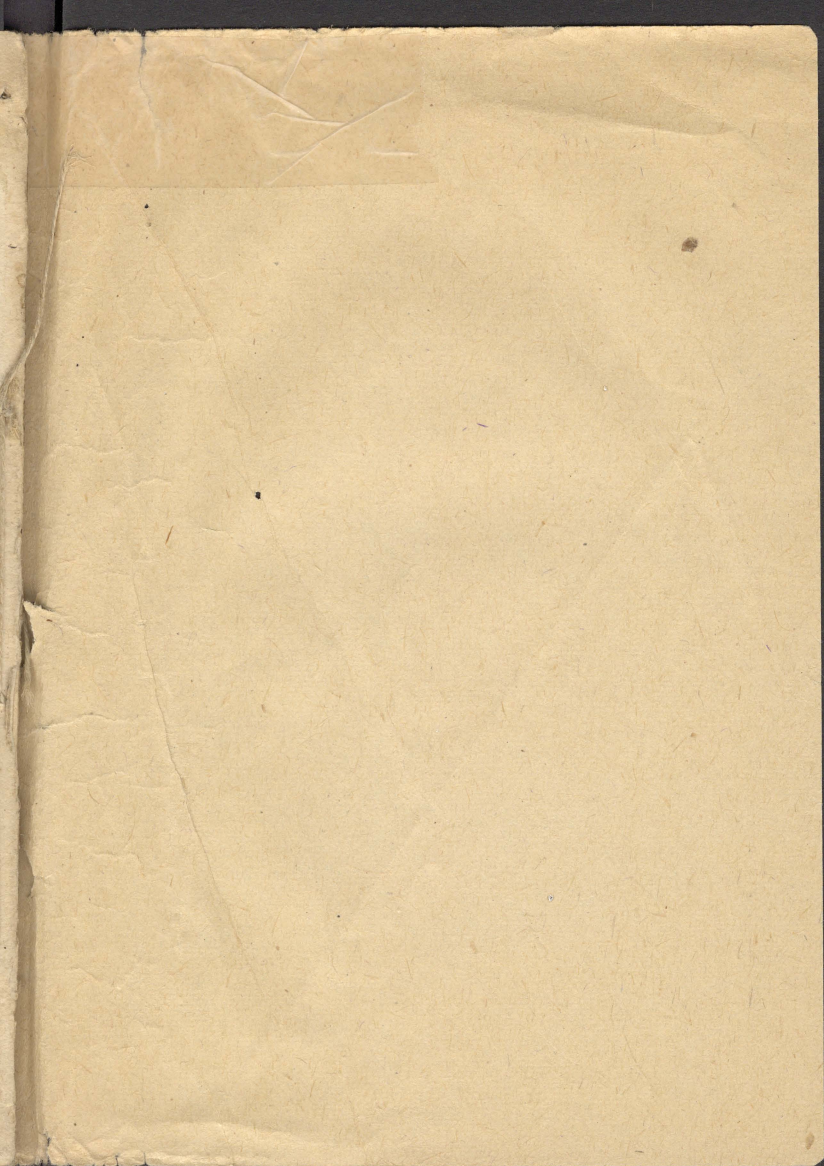
Nam si Reges terre à filijs suis non accipiunt, sed à subiectis, multo magis me immunem esse oportet, vt ne poscar, quippe qui nō terreni sed cœlorum Regis sim filius atq; Rex.

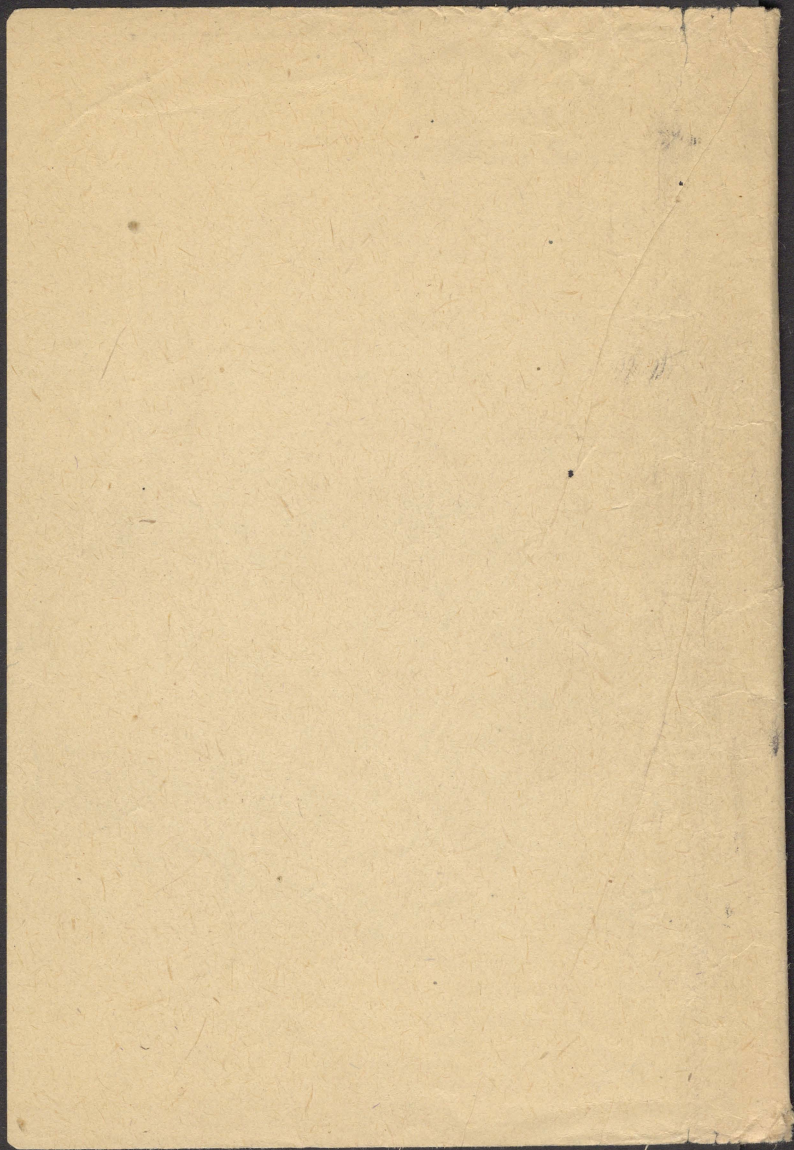
Et cum hæc dixisset, ait: Ne vero in nobis offendant, egressus ad mare, iace hamum, & qui primus piscis hæserit, eum tolle, & inuenies in eo staterem, quem acceptum da ipsis pro me atq; te. Vide vt neq; neget tributum, neq; simpliciter dare iubeat: sed vbi prius ostendit non debere, tum demum dat. Atq; hoc quidem facit, vt ne illi offendant, illud vero vt ne hi. Neq; em̄ tanq̄ debens dat, verū tanq̄ infirmitatem illorū corrigens. Quanam vero de causa non de repositis dare iussit? vt in hoc etiam ostenderet se Deum vniuersorū esse, & quod mare quoq; in potesta

te sua habeat: Neq; eĩm parũ erat,
prædicere, quòd è profundo illo pri
mus incidet, qui tributũ pendit pis
cis: iussuq; ipsius extrahere eum, qui
staterem ferat, quasi qui verriculo il
luc immissus sit: & facere vt mare i
ta ferret munera, & vndiq; subiectio
ipsis ostendatur. Si igit magnũ
ostendere vis hoc recte factũ, ne ma
gnifice de teipso sentias, & tunc ma
ius id commonstrasti. Nam si cum
peccatores sumus, si putemus id nos
esse, qd' sumus, iusti existimus, quẽ
admodũ & publicanus ille: quanto
magis, q̄t̄ies iusti cũ simus, peccator
res nos putamus esse? Si eĩm p̄bum
te dicas factus es iutilis, etiãsi p̄bus
sis Vt eĩm superbis aduersari, ita gra
tiam nouit Deus dare humilibus:
Quia ipsum decet gloria & potes
tas in secula seculorum. Amen.

XV

BR

XVI WIEK

BROSZURY

